

100

DE PERSONALITĂȚI DIN TOATE TIMPURILE CARE AU INFLUENȚAT EVOLUȚIA OMENIRII

Traducere:

DUMITRU CONSTANTIN

EDITURA ORIZONTURI

Prefață	7	35. Hernando Cortés	134
Introducere	9	36. Jean Calvin	138
Tabel istoric	13	37. Regina Elisabeta I.	141
1. Iisus Hristos	19	38. Mihai Viteazul	146
2. Moise	23	39. Edward de Vere	150
3. Homer	25	40. Francis Bacon	163
4. Zoroastru	28	41. Galileo Galilei	167
5. Cyrus cel Mare	30	42. Johannes Kepler	171
6. Buddha	34	43. William Harvey	174
7. Confucius	37	44. René Descartes	177
8. Platon	40	45. Oliver Cromwell	181
9. Alexandru cel Mare	43	46. John Locke	185
10. Aristotel	48	47. Antony van Leeuwenhoek	188
11. Lao-zi	52	48. Isaac Newton	190
12. Euclid	55	49. Petru cel Mare	194
13. Iulius Caesar	58	50. Johann Sebastian Bach	198
14. Octavian Augustus	61	51. Voltaire	201
15. Sfântul Pavel	65	52. Leonhard Euler	205
16. Ts'ai Lun	68	53. Jean-Jacques Rousseau	208
17. Constantin cel Mare	72	54. Thomas Jefferson	211
18. Sfântul Augustin	75	55. Edward Jenner	216
19. Iustinian I.	78	56. Thomas Malthus	219
20. Mahomed	81	57. Ludwig van Beethoven	222
21. Carol cel Mare	86	58. Adam Smith	225
22. Wilhelm Cuceritorul	91	59. George Washington	228
23. Papa Urban al II-lea	96	60. James Watt	231
24. Genghis Han	98	61. Antoine Laurent Lavoisier	234
25. Johann Gutenberg	101	62. John Dalton	237
26. Ștefan cel Mare	104	63. Napoleon Bonaparte	240
27. Regina Isabella I.	107	64. Simón Bolívar	245
28. Cristofor Columb	111	65. Louis Daguerre	248
29. Vasco da Gama	114	66. Michael Faraday	251
30. Niccolò Machiavelli	119	67. Charles Darwin	254
31. Nicolaus Copernic	122	68. Karl Marx	258
32. Francisco Pizarro	124	69. William T.G. Morton	262
33. Michelangelo	128	70. Gregor Mendel	266
34. Martin Luther	130		

71. Louis Pasteur.....	269
72. Joseph Lister.....	272
73. James Clerk Maxwell.....	274
74. Nikolaus August Otto.....	276
75. Wilhelm Conrad Röntgen.....	280
76. Alexander Graham Bell.....	283
77. Thomas Edison.....	285
78. Sigmund Freud.....	288
79. Max Planck.....	290
80. N.C. Paulescu.....	292
81. Vladimir Ilici Lenin.....	295
82. Ernest Rutherford.....	299
83. Orville Wright și Wilbur Wright.....	302
84. Traian Vuia.....	306
85. Guglielmo Marconi.....	308
86. Constantin Brâncuși.....	310
87. Iosif Vissarionovici Stalin.....	314
88. Albert Einstein.....	319
89. Alexander Fleming.....	324
90. George (Gogu) Constantinescu.....	326
91. Nicolae Titulescu.....	329
92. Henri Coandă.....	332

93. Adolf Hitler.....	335
94. Mao Zedong.....	340
95. Hermann Oberth.....	343
96. Enrico Fermi.....	346
97. Werner Heisenberg.....	349
98. George Emil Palade.....	352
99. John F. Kennedy.....	355
100. Mihail Gorbaciov.....	358

**Oameni iluștri – mari
absenți din această carte.....** 367

Sfântul Toma d’Aquino.....	368
Arhimede.....	369
Charles Babbage.....	370
Kheops.....	371
Marie Curie.....	372
Benjamin Franklin.....	373
Mohandas Gandhi.....	374
Abraham Lincoln.....	375
Fernando Magellan.....	376
Leonardo da Vinci.....	377

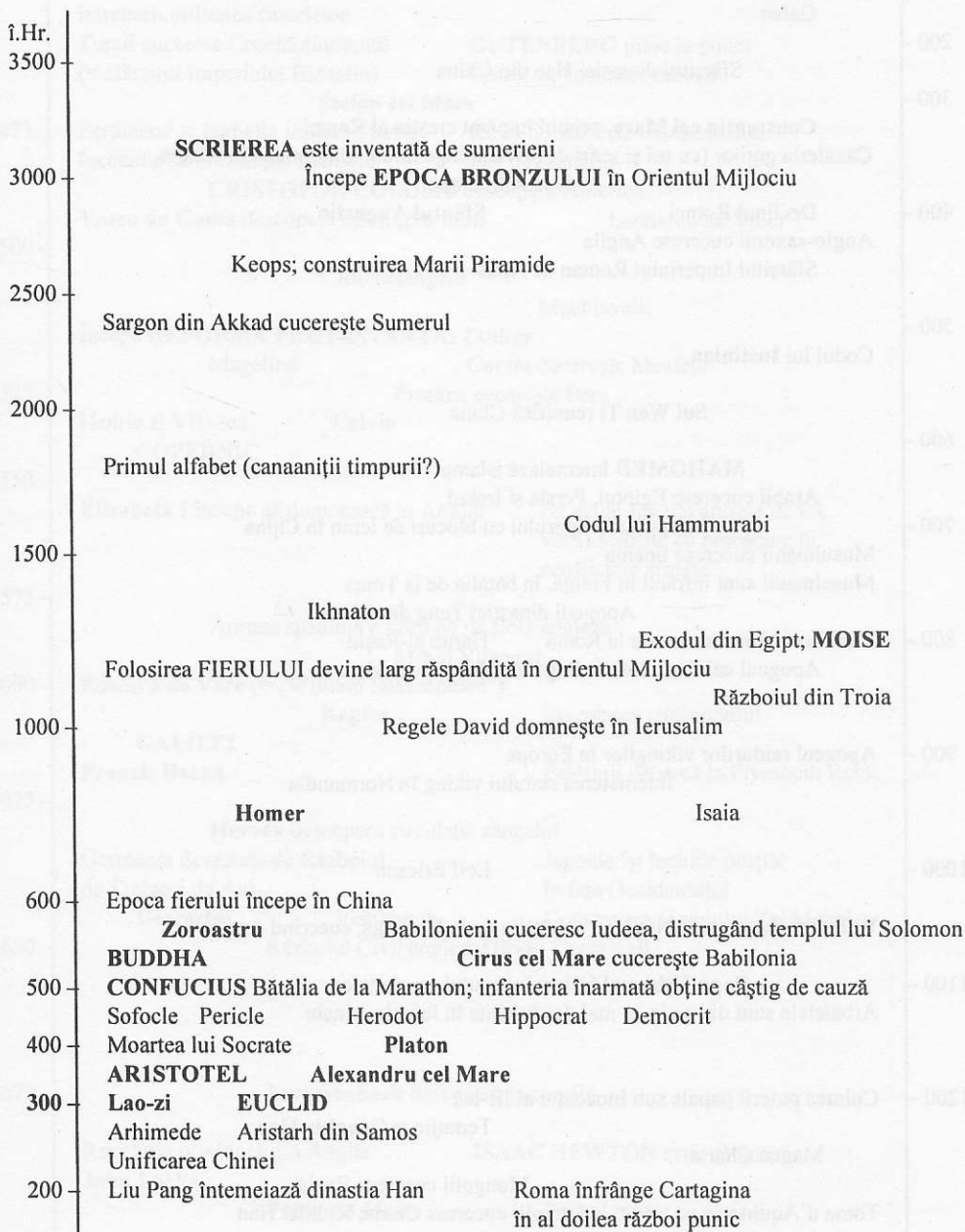
Concluzii.....	378
TABELUL A.....	380
TABELUL B.....	381
TABELUL C.....	381

TABEL ISTORIC

Unele evenimente și evoluții importante

Numele primelor douăzeci de personalități din această carte sunt scrise cu majuscule

100	Roma cucerește Grecia	
i.Hr.	Iuliu Caesar cucerește Galia	OCTAVIAN AUGUSTUS , primul împărat roman
d.Hr.	Crucificarea lui Iisus	
	Sfântul Pavel predică și scrie	
100	Apogeul puterii romane	TS'AI LUN inventează hârtia
	Galen	Ptolemeu
200		
300	Sfârșitul dinastiei Han din China	
	Constantin cel Mare , primul împărat creștin al Romei	
	Cavaleria goșilor (cu șei și scări de șei) înfrânge infanteria romană în bătălia de la Adrianopol.	
400	Declinul Romei	Sfântul Augustin
	Anglo-saxonii cuceresc Anglia	
	Sfârșitul Imperiului Roman de Apus	
500		
	Codul lui Iustinian	
600		
	Sui Wen Ti reunifică China	
700	MAHOMED întemeiază islamul	
	Arabii cuceresc Egiptul, Persia și Irakul	
	Începuturile tiparului cu blocuri de lemn în China	
	Musulmanii cuceresc Spania	
	Musulmanii sunt înfrânți în Franța, în bătălia de la Tours	
	Apogeul dinastiei Tang din China	
800	Carol cel Mare încoronat la Roma	Harun al-Rașid
	Apogeul califatului de la Bagdad; Mamun cel Mare	
900		
	Apogeul raidurilor vikingilor în Europa	
	Întemeierea statului viking în Normandia	
1000		
		Leif Ericson
	Wilhelm Cuceritorul învinge în bătălia de la Hastings, cucerind Anglia	
1100		
	Papa Urban al II-lea ; începutul cruciadelor	
	Arbaletetele sunt din ce în ce mai des folosite în luptele armate	
1200		
	Culmea puterii papale sub Inocențiu al III-lea	Temujin = Genghis-Han
	Magna Charta	
		Mongolii cuceresc Rusia
	Toma d'Aquino	Mongolii cuceresc China; Kubilai Han

1300	Începutul RENAȘTERII în Italia	Marco Polo
	Dante	TUNURILE încep să fie folosite în Europa
	Arcașii englezi obțin o victorie zdrobitoare împotriva cavalerilor francezi în bătălia de la Crécy	Ciuma bubonică face ravagii în Europa
1400	Tamerlan devastează India și Persia	
	Henric Navigatorul	
1450	Ioana d'Arc	
	Artileria de asediu pune sub semnul întrebării utilitatea castelurilor	Pistoale primitive
	Turcii cuceresc Constantinopolul (= sfârșitul Imperiului Bizantin)	GUTENBERG pune la punct tiparul cu caractere mobile
	Ștefan cel Mare	
1475	Ferdinand și Isabella unifică Spania; începăturile Inchiziției spaniole	Rusia dobândește independența față de mongoli
	CRISTOFOR COLUMB descoperă America	
	Vasco da Gama descoperă calea spre India	Leonardo da Vinci
1500	Michelangelo	
	Machiavelli	
	Începe REFORMA PROTESTANTĂ ; Luther	
	Magellan	Cortés cucerește Mexicul
1525		Pizzaro cucerește Peru
	Henric al VIII-lea	Calvin
	COPERNIC	
1550	Elizabeta I începe să domnească în Anglia	
		De acum înainte armele de foc vor fi folosite cu precădere în conflictele armate
1575	Armata spaniolă e înfrântă de flota engleză	
	Mihai Viteazul	
1600	Edward de Vere (= „William Shakespeare”)	
	Kepler	Inventarea telescopului
	GALILEI	
	Francis Bacon	Pelerinii debarcă la Plymouth Rock
1625	Harvey descoperă circulația sângelui	
	Germania devastată de Războiul de Treizeci de Ani	Japonia își închide porțile în fața Occidentului
	Descartes	Rembrandt
1650		Construirea templului Taj Mahal
	Războiul Civil englez; Oliver Cromwell	
1675	Leeuwenhoek descoperă bacteriile	
	Revoluția glorioasă din Anglia	ISAAC NEWTON serie <i>Principia</i>
	John Locke	
	Petru cel Mare	Primul motor cu abur

1725

Voltaire scrie *Scrisoare despre englezi*; începuturile Iluminismului francez

Johann Sebastian Bach

Montesquieu

1750

Rousseau

Benjamin Franklin

Leonhard Euler

REVOLUȚIA INDUSTRIALĂ începe în Anglia

1770

James Watt inventează mașina cu abur

Jefferson scrie Declarația de Independență

Adam Smith scrie *Bunăstarea națiunilor*

1780

George Washington
Este scrisă Constituția Statelor Unite ale Americii

Immanuel Kant
Coulomb descoperă legile electrostaticii

1790

LAVOISIER

Începe **REVOLUȚIA FRANCEZĂ**

Mozart

Jenner

Malthus

1800 – **Volta** inventează prima baterie electrică
Napoleon Bonaparte

Anglia interzice comerțul cu sclavi

1810

John Dalton

Bătălia de la Waterloo

Beethoven

David Ricardo

1820

Dominația britanică în India

Bolivar învinge în bătălia de la Boyaca

1830

Căile ferate devin importante

Faraday descoperă inducția electromagnetică

Este inventat telegraful

1840

Daguerre inventează fotografia

1850

Morton introduce anestezia

1860

Lenoir inventează motorul cu combustie internă în doi timpi

DARWIN public *Originea speciilor*

Gatling inventează mitraliera

Războiul civil american; Lincoln

James Clerk Maxwell

Mendel

Karl Marx

Lister

1870

Restaurația Meiji în Japonia

PASTEUR

Otto inventează motorul cu combustie internă în patru timpi

Bell inventează telefonul

1880

Edison inventează becul electric

1890	Apogeul imperiului britanic Este inventat cinematograful Marconi inventează radioul	Primele automobile vândute pe piață (Daimler, Benz) Röntgen descoperă razele X Bequerel descoperă radioactivitatea
1900	Sigmund Freud Traian Vuia efectuează primul zbor integral mecanic Frații Wright inventează aeroplanul	Max Planck EINSTEIN formulează teoria relativității restrânsă
1910	Henri Coandă concepe primul avion cu reacție Rutherford descoperă nucleul atomic Gogu Constantinescu pune bazele sonicității	Primul Război Mondial; luptele din tranșee; folosirea gazelor toxice; apariția tancurilor
1920	Revoluția rusă; Lenin Hermann Oberth Mecanica cuantică: de Broglie, Heisenberg , Schrödinger	Nicolae Tituiescu N.C. Paulescu descoperă insulina
1930	Fleming descoperă penicilina Constantin Brâncuși Franklin D. Roosevelt	Picasso Keynes
1940	Hitler Fermi construiește primul reactor nuclear BOMBELE ATOMICE Inventarea tranzistorului (Shockley, et. al.) Mao Tzedung	Stalin Al Doilea Război Mondial Primele CALCULATOARE de uz general TELEVIZIUNEA capătă importanță
1950	Este inventată bomba cu hidrogen George Palade determină structura celulei	Crick și Watson descoperă structura ADN-ului Maserii Laserii
1960	John F. Kennedy înființează proiectul Apollo	
1970	Prima aselenizare (Apollo II) Războiul din Vietnam	
1980	Gene artificiale implantate în bacterii	
1990	Gorbaciov Sfârșitul Războiului Rece Uniunea Sovietică renunță la comunism și se descompune	la sfârșit dominația sovietică în Europa de Est

IISUS HRISTOS

(circa 4 î.Hr. – circa 30/33 d.Hr.)

Impactul lui Iisus asupra istoriei omenirii este atât de evident și atât de uriaș încât puțini oameni ar pune sub semnul întrebării importanța rolului său. Nu încape nicio îndoială că, de-a lungul timpului, creștinismul a avut mult mai mulți adepți decât oricare altă religie. Numai că, spre deosebire de islam, de exemplu, creștinismul nu a fost întemeiat de o singură persoană, ci de două – Iisus și Sfântul Pavel –, iar meritul principal pentru dezvoltarea acestuia trebuie atribuit, prin urmare, amândurora.

Iisus a formulat preceptele etice de bază ale creștinismului, precum și perspectiva spirituală fundamentală și principalele idei privind conduita umană. Pe de altă parte, teologia creștină a fost conturată, în principal, de opera Sfântului Pavel. Iisus a prezentat un mesaj spiritual, la care Sfântul Pavel a adăugat venerarea lui Hristos. În plus, Sfântul Pavel este autorul unei părți considerabile din Noul Testament și a fost principalul realizator al prozelitismului creștin pe parcursul secolului I.

Spre deosebire de Buddha și Mahomed, Iisus a murit destul de tânăr și a lăsat în urma sa un număr limitat de discipoli. La moartea sa, adepții lui Iisus abia formau o mică sectă evreiască. Se poate spune că, într-o măsură considerabilă, datorită scrierilor Sfântului Pavel și a neobositelor lui strădanii în domeniul prozelitismului, această mică sectă s-a transformat într-o mișcare de proporții, care a atras atât evrei, cât și neevrei și care până la urmă a devenit una dintre marile religii ale lumii.

Din aceste motive, unii susțin chiar că Pavel, și nu Iisus ar trebui considerat adevăratul întemeietor al creștinismului. În orice caz, deși nu este clar cum ar fi arătat creștinismul fără influența Sfântului Pavel, nu încape nicio îndoială că fără Iisus creștinismul n-ar fi existat.

Cu toate acestea, nu credem că ar fi rezonabil să-i atribuim lui Iisus toate lucrurile pe care Bisericile creștine sau creștinii în mod particular le-au făcut ulterior în numele lui, știut fiind faptul că el ar fi dezaprobat cu tărie

multe dintre aceste fapte. Unele dintre ele – de exemplu, războaiele religioase dintre diferitele secte creștine sau masacrele barbare și persecuțiile îndreptate împotriva evreilor – sunt într-o contradicție atât de evidentă cu învățăturile lui Iisus, încât ar părea absurdă afirmația că Iisus le-ar fi inspirat.

În mod similar, chiar dacă țările creștine ale Europei au reprezentat leagănul științei moderne, nu li se poate atribui evreilor meritul de a fi contribuit la evoluția științei. Cu siguranță, niciunul dintre primii creștini nu a interpretat învățăturile lui Iisus ca pe un îndemn la cercetarea științifică a lumii fizice înconjurătoare. Ba, mai mult, convertirea lumii romane la creștinism a fost însoțită și urmată de un declin accentuat atât al nivelului general al tehnologiei, cât și al interesului manifestat față de știință.

Faptul că știința a luat naștere în Europa este într-adevăr un indiciu că în moștenirea culturală europeană au existat germeii modului de gândire științific. Aceștia nu erau însă reprezentați de învățăturile lui Iisus, ci mai degrabă de raționalismul grec, exemplificat de opera lui Aristotel și Euclid. Trebuie subliniat faptul că știința modernă nu s-a dezvoltat în perioada de apogeu a puterii Bisericii și a pietății creștine, ci mai curând în urma Renașterii, o perioadă caracterizată prin resuscitarea interesului europenilor pentru moștenirea culturală precreștină.

Deoarece majoritatea cititorilor cunosc povestea vieții lui Iisus, așa cum este ea relatată în Noul Testament, nu considerăm necesar s-o repetăm în cele ce urmează. Totuși, câteva elemente merită amintite. În primul rând, cea mai mare parte a informațiilor pe care le avem despre viața lui Iisus este incertă. Nu cunoaștem cu precizie nici măcar numele lui adevărat. După toate probabilitățile, era un nume evreiesc obișnuit, Yehoshua. Nici data nașterii lui nu este sigură, deși anul 4 î.Hr. pare a fi verosimil. La fel, nu știm cu certitudine nici măcar anul morții lui Iisus, care ar fi trebuit să fie bine cunoscut de adepții săi. Iisus nu a lăsat niciun fel de scrieri în urma sa și practic toate informațiile pe care le avem despre viața lui provin din relatările incluse în Noul Testament.

Din nefericire, Evangheliile se contrazic în mult privințe. De exemplu, Matei și Luca oferă versiuni complet diferite cu privire la ultimele cuvinte rostite de Iisus. Întâmplător, ambele versiuni constituie citate directe din Vechiul Testament.

Nu este întâmplător faptul că Iisus făcea referiri la Vechiul Testament. Fondatorul creștinismului era el însuși un evreu devotat. S-a remarcat nu o dată că Iisus semăna în multe privințe cu profeții evrei ai Vechiului Testament și că a fost profund influențat de aceștia. La fel ca profeții, Iisus avea o personalitate extraordinar de puternică, ce producea o impresie durabilă asupra oamenilor care îl întâlneau. Era charismatic în cel mai profund și adevărat sens al cuvântului.

Libris
Pierderea timpului este durabilă

Cu toate acestea, prin contrast cu Mahomed, care și-a exercitat autoritatea atât pe plan politic, cât și pe plan religios, Iisus n-a avut niciun fel de înrăurire asupra evoluțiilor politice din timpul vieții sale și nici în secolele care au urmat. (Desigur, amândoi au exercitat o uriașă influență indirectă asupra evoluțiilor politice pe termen lung.) Iisus și-a făcut simțită înrăurirea exclusiv ca lider spiritual și moral.

Dacă Iisus și-a pus amprenta în special ca lider moral, atunci pare îndreptățită întrebarea în ce măsură ideile sale morale au influențat lumea. Unul dintre preceptele fundamentale ale lui Iisus este, cu siguranță, Regula de Aur. Astăzi, această regulă este acceptată de majoritatea oamenilor, fie ei creștini sau necreștini, ca un ghid rezonabil de conduită morală. Poate că nu acționăm întotdeauna în concordanță cu acest precept, dar de obicei ne străduim.

De fapt, Regula de Aur era un precept acceptat al iudaismului cu mult înainte de nașterea lui Iisus. Rabbi Hillel, rabinul-șef evreu din primul secol î.Hr., a enunțat explicit Regula de Aur și a declarat-o ca principiul prioritar al iudaismului. Pe de altă parte, noțiunea nu circula doar în lumea occidentală. Filosoful chinez Confucius a propus-o aproximativ în anul 500 î.Hr., dar formularea mai apare și în poemul antic hindus *Mahabharata*. De fapt, filosofia din „spatele” Regulii de Aur este acceptată de majoritatea grupurilor religioase principale.

Să însemne asta că Iisus n-a avut idei morale originale? Nicidecum! Un punct de vedere foarte personal este prezentat în Evanghelia după Matei 5:43–44.

Ați auzit că s-a zis: „Să iubești pe aproapele tău și să urăști pe vrăjmașul tău”. Iar Eu vă zic vouă: „Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc”.

Și câteva rânduri mai sus: *Nu vă împotriviți celui rău; iar cui te lovește peste obrazul drept, întoarce-i și pe celălalt.*

Aceste idei – care nu făceau parte dintre preceptele iudaismului în vremea lui Iisus și nici dintr-ale altor religii – sunt cu siguranță printre cele mai remarcabile și originale idei morale formulate vreodată.

Dar adevărul este că ele nu sunt împărțite de multă lume. De fapt, nici măcar nu sunt unanim acceptate. Majoritatea creștinilor consideră îndemnul de a ne iubi dușmanii ca fiind, în cel mai bun caz, un ideal realizabil într-o lume perfectă, dar în niciun caz un element după care să ne călăuzim comportamentul în lumea înconjurătoare. În mod normal nu îl aplică în

practică și nici nu se așteaptă ca semenii lor să adopte altă atitudine. Prin urmare, cea mai originală învățătură a lui Iisus rămâne o sugestie interesantă, dar, în esență, neaplicată în viața de zi cu zi.

Gravura Piesa de 100 de guldeni a lui Rembrandt, reprezentându-l pe Hristos predicând.

MOISE

(sec. al XIII-lea î.Hr.)

Probabil că nicio altă personalitate din istorie nu a fost atât de mult admirată ca profetul evreu Moise. În afară de aceasta, celebritatea lui, ca și numărul oamenilor care îl respectă, a crescut constant de-a lungul timpului. După toate probabilitățile, epoca de glorie a lui Moise datează din secolul al XIII-lea î.Hr., dacă ținem seama de faptul că faraonul Ramses al II-lea, considerat de toată lumea ca fiind faraonul din Exodul biblic, a murit în anul 1237 î.Hr. În timpul vieții lui Moise, așa cum se relatează în Cartea Exodului, erau destui evrei care aveau la ideile lui politice. Totuși, în decurs de cinci secole, Moise a ajuns să fie venerat de toți evreii. Prin 500 d.Hr., fama și reputația lui s-au răspândit, odată cu creștinismul, în toată Europa. Un secol mai târziu, Mahomed l-a recunoscut pe Moise ca profet adevărat și, pe măsura extinderii islamismului, Moise a devenit o personalitate admirată în toată lumea musulmană (chiar și în Egipt). Astăzi, la circa treizeci și două de secole de la moartea sa, Moise este cinstit de evrei, creștini și musulmani deopotrivă, fiind respectat chiar și de mulți agnostici. Datorită comunicațiilor moderne, el a ajuns să fie chiar mai bine cunoscut astăzi decât în trecut.

În pofida renumelui său, informațiile demne de încredere cu privire la viața lui Moise sunt sărace. S-a făcut chiar speculația (neacceptată de majoritatea specialiștilor) că Moise ar fi de origine egipteană, dat fiind că numele său ar fi mai degrabă de proveniență egipteană decât ebraică, (înseamnă „fiu” și se regăsește ca parte a numelui mai multor faraoni celebri.) Relatările Vechiului Testament cu privire la persoana lui Moise abia dacă pot fi acceptate ca atare, deoarece implică un mare număr de miracole. Povestea tufișului cuprins de flăcări sau cea în care Moise își transformă toiagul în șarpe, de exemplu, au o natură miraculoasă, în esență. Și probabil că numai un om credul ar accepta faptul că Moise, având deja 80 de ani la data Exodului, a reușit totuși să-i conducă pe evrei într-o călătorie lungă de patruzeci de ani prin deșert. Cu siguranță, am fi preferat să știm ce anume a înfăptuit adevăratul Moise înainte ca povestea lui să fie îngropată sub o avalanșă de legende.